

Lesarabrøv

Útróðrarflotin og framtíðin

Vinarliga hys mæst hesum orðum í blaði tygara, viðvíkjandi teirri kreppu, sum í løtuni er í komin millum útróðrarmenn her á landi.

Bæði við útróðrarmenn og fiskimálaráðharran vil eg siga: Tonkið tykkum væl um, áðrenn tit seta hetta í verk, sum útspælt var av fiskimálaráðharranum seinast til høvdu fund hvør við annan. Fulltíðarútróðrarmenn eiga at minnast til, at hatta fyrirbyrgdi, at verða fulltíðarútróðramaður við so smáum førum sum bátum undir 10 tons ikki hevur verið tað vanliga. Tað mest vanliga í Føroyum hevur

altíð verið, og er enn, at hava útróður, sum eina hjávinnu, iskoyti fyri at fáa endarnar at røkka saman. Tað hevur verið kombinera á ymsar mátar. T.d. Eitt sindur av landbrúki, onkran langfararútr, nakrar tímar hjá kommununi ella flakavirknum, á vertíð í Íslandi ella við norskum fiskiskipum o.s.fr. og so útróður afturat. Við øðrum orðum var og er tað minst líka ella enn tað vanligari at vera partvis útróðramaður enn at vera fulltíðarútróðramaður. Hetta eiga teir, sum í dag kalla seg fulltíðar menn og einsamallir gera krav uppá

tað sum er frábýtt til bólkinn undir 15 tons at minnast til. Heldur ikki eiga teir at gloyma, at hetta at kunna fara á flot, og fara á vektina við fonginum er ein tann elsti rætturin saman við grindabítinum, sum ein hvør føroyingur frá áralds-tíð eigur. Tað verður ein tvívisom æra fyri teir menn, sum saman við fiskimálaráðharranum fara at koma hesum rætti til lívs.

Mítt uppskot til allar útróðrarmenn skal vera: farið ikki í felluna sum fiskimálaráðharrin setti fyri tykkum, við uppskotinum um at teir fiskidagar fulltíðar menn hava fingið ov lítið skulu takast frá hinum bólknum av bátum undir 15 tons. Hetta var bert fyri at seta bólkarnar upp móti hvørjum øðrum, og tað sær út til at hava lukkast hjá honum í ólukkumát. Summi tykkum og lati hann ikki vinna so lættliga, tá sleppur hann ov væl, tí tá alt er yvirstaðið kann hann bert siga at hetta var útróðrarmannsins egna valg.

Vil hann ikki lata útróðrarflotan undir 10 tons fiska frítt, so er at krevja fleiri fiskidagar. Ikki frá nøkrum av bólknum í útróðrarflotanum, men heilt náttúrliga við at ávísa, at tit hava verið fyri vanbýti, tá fiskidagarnir millum teir ymsu bólkarnar í veiðiflotanum vóru býttir.

Tað verður tosað so nógv um definitionina uppá ein vinnurekandi útróðrarmann, men hvat er definitionin uppá ein fiskidag. Ein fiskidagur er ikki bara ein fiskidagur men eigur at verða umsettur til eina ávísa veiðinøgd og ella eitt ávíst tal av arbeiðsplássum samanborið við veiðinøgd, fyri at kunna áseta eitt rættvíst býti. Eg fari her at gera eina samanlíking millum t.d. eitt ávíst tal av trolarum og eitt ávíst tal av smáum útróðarbátum. Allur trolaraflotin hevur fingið tillutað 8225 dagar (partrolarar). Allur útróðrarflotin undir 15 tons 22000 dagar.

Ein veiðudagur hjá einum trolara má ætlast at geva í meðal uppá ársbasis 4500 kg. (9000 pund). Ein meðal veiðudagur hjá einum útróðarbáti við 4 snellum ella 12 stampum av línu ætlast at geva uml. 350 kg. (700 pund).

Hervar sæst at 150 fulltriknir útróðarbátar sum tils. hava fingið tillutað 14666 fiskidagar á 350 kg. fiska 5133 tons um árið. Í partrolari, sum teimum flestu kunngitt, hevur fingið 270 dagar í part, og sum ætlast at fiska 4500 kg. pr. fiskidag, fiska uml. 1215 tons um árið.

Tað vil siga at allur tann fulltrikni útróðrarflotin undir 15 tons hevur fingið

tillutað tað sama sum uml. 4 partrolarar tilsamans?

Ímeðan 4 partrolarar breiðføða 36 mans á sjónum, eftirsum teir koyra, mæst vitandi við 1 1/2 manskapi hvør (6+3), so breiðføða 150 útróðarbátar umleið 225 mans, tá roknað kann við at uml. helvtin av teimum rógva við 2 monnum umborð. Um veturin tá roynt verður við línu, verður hetta tal helst størri, tá vanligt er at onkur er knýttur at bátinum uppi á landi umframt.

Av veiðini sum kemur uppá land frá 4 trolarum og ella 150 útróðarbátum, sambært frammanfyrirstandandi er tann sama, verður arbeiði, sum veiðan kastar av sær um hon verður viðgjørð á landi, tað sama.

Man skal ikki vera lærdur frøðingur av nøkrum slag fyri at kunna siggja, at her er stórt vanbýti farið fram, og sigast má at teir sum her hava sitið og býtt veiðidagar fyri útróðrarflotan hava sovið í tímanum.

Hví eg samanlíki við trolaraflotan er tí at mæst kemur fyri, at man frá almenningi síðu roynir at blása hetta við fiskidøgum hjá smábátunum upp, sum um tað er tað stóra «problem» viðvíkjandi ovurfisking á grunnum okkara, ímeðan man við vilja gloymir tað veruliga problemið, sum jú er trolaraflotin sum hevur fingið tillutað alt ov nógv dagar í mun til hinu bólkarnar í flotanum, hóast teir eru teir sum fara ringast við stovnunum, klára seg verst fíggarliga og søguliga eru teir sum seinast komu inn á teir føroysku grunnarnar at royna, samanborið við hinu bólkarnar. So tað er eyðvita higan, møguligur mangul uppá fiskidagur eigur at verða tikið til smábátarnar.

So, tað eru tveir mætar at loysa hendar trupulleikan við fiskidøgnum hjá útróðrarflotanum uppá, harra fiskimálaráðharrin. Annar og besti er at tú letur smábátarnar fiska frítt, tað kann tú róluga gera, tí í veruleikanum vera teir ikki førir fyri at fiska í nógv fleiri dagar enn teir ásettu 22000 dagarnar. Tað skal nokk vísa seg at tú tordi at lata teir fiska í eitt ár frítt. Kanska nøkur ár eitt sindur fleiri og nøkur eitt sindur minni alt eftir veðurlagnum. Eitt annað er at fiska teir frítt og ongi krøv verða sett til at fáa veiðiloyvi, vil tað í sjálvum sær eisini føra til minni roynd, tí nógvir fiska í løtuni í panikk fyri ikki at missa ella vissa sær veiðiloyvið.

Hin máttin er at tú í heyst tá tey av kønum monnum fráboða «falittini» av trolarum vera aktuel, letur vera við at lofta teimum við almennum peningi, men letur teir fara náttúrliga av knór-

**Landssjúkrahúsið
100 Tórshavn**

Pedagogar

Á psyk. deild «Pensionatium» er starvið sum pedagogur leyst til setan sum skjótast eftir nærri avtalu.

Arbeiðstíð: 32 t. um vikuna.

Løn sambært sáttmála ímillum Føroya Pedagogfelag og Føroya Landsstýri.

»Pensionatíð» er ein deild við plássi til 10 sjúklingar við kroniskum psykiatriskum sjúkum.

Endamálið við deildini er:

At sjúklingarnir í neyvum samstarvið við starvsfólkini fáa høvi til at stimulera og brúka tey evni, tey hava, soleiðis at gerandisdagurin fyri hvønn einstakan fær virði.

Krøv til umsókarar:

- útbúgving sum sosialpedagogur
- hugur at arbeiða við fólki við kroniskum psykiatriskum sjúkum
- góð samstarvsevni
- opin fyri nýhugsan
- evni/vilja at arbeiða tvørfakliga.

Nærri fæst at vita um starvið við at venda sær til Petry Olsen, deildarsjúkrasystir, tlf. 13540 lokal 304, ella Vilgerð Astridardóttir, vjvirsjúkrasystir, lokal 351.

Skrivlig umsókn við avriti av prógvi skal sendast til:

Umsjórnarmannin,
Landssjúkrahúsið,
100 Tórshavn

Umsóknarfrest: 5. oktober 1996.

Læra
fyri
lívið

Læraradagur á Landsmiðstöðini

Fríggjadagin hin 20. september letur upp framsýning við føroyskum skúlabókum og undirvísingartilfari á Landsmiðstöðini fyri Undirvísingaramboð við Høvviskevegin í Havn.

Á hvørjum ári koma út nógvar føroyskar bókur. Heilt fittur partur eru bókur til skúlabrúks. Taka vit árið í fjór, so komu heilar 155 føroyskar bókur. Bara einaferð áður eru komnar fleiri bókur út á føroyskum. Í bókaframleiðsluni verða nú eisini alt fleiri tættir avgreiddir í Føroyum. Bókasøurnar siga seg ongantíð hava selt so nógvar føroyskar bókur sum nú, og føroyskar bókur eru upp á seg biligari enn bókur í grannalondum.

Rættulig ferð kom á føroyska bókaútgávu í sjeytíðrunum. Hóast mentapolitikur aldri hevur verið orðaður í Føroyum, tók Rithøvufelagið í 1973 stig til *Alit í mentanarspurn-ingum*. Seti vit hetta ár sum mark og líta at bókarúgvuni, komin er síðani, so svarar hetta til 70% av allari føroyskari bókaútgávu. 2.275 bókur ella útvíð 300.000 blaðsíður. Á føroyskum og í 22 ár.

Allar føroyskar skúlabókur og alt tilfar, sum kann nýtast í føroyska skúlanum, verður við á framsýningini á Lands-

miðstöðini fríggjadagin. Sýnt verður fram til hin 4. desember og opið er hvønn gerandisdag frá 9-12 og 13-17.

Hendabóka- og tilfarsframsýning, sum er opin fyri almenninginum, er høvdustátur í einum tiltaki, sum samstundis er ætlað lærarum. Hvønn mikudag í tíðarskeiðnum 25. september-4. desember fáa lærarar høvi á Landsmiðstöðini at kunna seg nærri við framsýnda tilfarið, eins og fyrrilestrar verða hildin.

Í fyrilestrinum verður viðgjørður tydingurin av, at tilfarið er heimligt og á føroyskum, eins og bókin verður viðgjørð og umrødd sum sjálv beinagrindin í skúlanum. Framtíðar avbjóðingar sum Internetið verða eisini havdar á lofti. Fyrrlesarar verða Svenning Tausen, Niels Jakup Thomsen, Pauli Nielsen, Dagbjartur Debes, Jonhard Mikkelsen, Jens Pauli Nolsøe og Helena á Neystabø.

Stúktakarar til framsýningina eru *Bóka-deild Føroya Lærarafelags* og *Føroya Skúlabókargrunnur*, sum geva út bókur og annað undirvísingartilfar, og *Landsmiðstöðin*, sum upplýsir um og lænir skúlum undirvísingartilfar. *Landsskúlafrýsitingin* og *Føroya Lærarafelag* eru eisini stuðulur undir tiltakinum.

anum og umger fiskidagar teirra til útróðradagur í lutfallinum 270 trolaradagur = 3471 útróðradagur. Sært tú, letur tú bert ein fara so er problemið loyst.

Krøvini, sum vera sett útróðrarmonnum um teir fáa veiðiloyvi ella ikki, áttu at verið broytt soleiðis at tey í staðin galda fyri at upparbeida rætt til íløgu og dagsstudning, og tann sum helt seg hava upparbeitt sær henda rætt, skuldi so havt skyldu til sjálvur at gjørt vart við hetta, við skjálprógvum. Men als ongi krøv til veiðiloyvi. Hetta saman við frítt at fiska hevði gjørt henda partin av eftirlitinum av veiðiflotanum lættan at umsitandi afturímóti sum nú, har tað næstan er vónleyst at umsita og bara førir til klandur og stríð fyri teir sum skulu arbeiða undir hesi skipan. Bæði teir sum fiska og teir sum skulu hava eftirlit um hendi, og ikki at forgloyma ótryggleikan hatta førir við sær fyri útróðrarmannin.

Býtið av veiðidøgnum millum bólkarnar loysir seg sjálvt, tí vit mugu duga at siggja at av teimum veiðidøgum sum ásettir verða líkamikið hvussu nógvir teir so eru, verða tað av sær sjálvum teir sum hava útróður sum sítt høvudsstarv og tí rógva út hvønn dag høvi býðst, sum fáa teir allar flestu dagarnar í sín part.

Tað er heilt logiskt at ein maður suna arbeiði fullan dag uppi á landi ikki eisini kann verða til útróðrar hvønn dag. Harafurá móti skal ein maður sum ikki hevur arbeiði hvønn dag uppi á landi hava høvi til at fara á flot í tann mun hann er førur fyri tí. Nokta tit totalt monnum, sum hava dyrar bátar ella bátar yvirhøvur at fáa, í minsta lagi fiska fyri útreiðslur, kann hetta fáa katastrofalar fylgjur fyri heilt nógvir menn, nógv størri enn ein kanska gevur sær far um. So fulltíðarútróðrarmenn og fiskimálaráðharrin, farið varðliga við hesum eyma máli, sum, um tað ikki verður loyst á rættan hátt, kann vera allari tjóðini til óbótaligan skaða.

Hetta verði ikki skrivað ella meint sum enn ein íblástur til klandursbálið, sum longu er farið at loga millum útróðrarmenn, men í vón um at hjálpa til at finna útvegir til at loysa kreppuna, øllum at gagni, sum henda kreppa víðkemur, og teir eru nógvir.

**Argir 15.09.96
Ragnar T. Hentze**